

GENETIKADA BOLA JINSINI ANIQLASH, REJALASHTIRISH VA BOSHQARISH

Sultonmurodova Maftuna Soxobidin qizi

Beshariq Abu Ali ibn sino nomidagi jamoat salomatligi texnikumi o'qituvchisi

Annotatsiya:

Maqolada genetikada bola jinsini aniqlash, rejalashtirish va boshqarish keng yoritildi. Ovulyatsiya kunini hisoblash orqali farzand jinsini rejalashtirish, egiz farzand tug'ulishidagi omillar, farzand jinsini aniqlashda: tashqi belgilar ochib berishga keng e'tibor qaratildi.

Kalit so'zlar: Genetika, ovulyatsiya, pisixolog, xulq-atvor, UTT, Spermatozoid, xromosoma, irsiyat, EKV

Aslida qiz ham o'g'il ham tabiat ehsoni. Ammo oilada qizlar ko'p bolsa o'g'il, o'g'illar ko'p bolsa qiz farzand ko'rishni barcha ota-onalar orzu qiladi. Ayrim oilalarda yillar davomida qiz kutishsa, bazi birovlar o'g'il ko'ray deb shifokorlardan maslahat so'raydi. Tug'ulajak farzand jinsini aniqlash usuli bormi? Ayol va homilaning tabiiy belgilariga qarab bola jinsini aniqlash mumkinmi?

Tug'ulajak bola jinsi ota xromosomasiga bog'liq. Ona xromosomasi XX, otaniki esa XY bo'ladi. Agar otaning Y xromosomasi chaqqonlik qilsa homila o'g'il bo'ladi. Y xromosomaning tezkor xarakatlanishiga turli omillar sabab bo'ladi. Shu bois o'g'il ko'rishning aniq bir usuli bor, deb bo'lmaydi. Lekin homila jinsi o'g'il bo'lishiga turtki bo'luvchi holatlar ham yo'q emas.

Genetika 1900 yilda tug'ilgan yosh fan bo'lib, u organizimlarning irsiyat va o'zgaruvchanlik qonunyatlari va ularni boshqarish usullari haqida gapiradi.

Zamonaviy genetika mustaqil bilim sohasidir, o'simliklar genetikasi, hayvonlar genetikasi, odam genetikasi va boshqa bir qator sohalar va inson ijtimoiy va biologik mavjudot bo'lganligi sababli inson genetikasi jumladan shu kabilar haqida gapirish kerak. Ilmiy yo'nalaishlar antropogenetika, tibbiy genetika, inson xulq-atvori genetikasi va pedagogik genetika kabilar. Genetik axborot qayerdan kelib chiqadi, bu holda inson haqida Insonning genetik ma'lumotlari irsiyat moddasi bo'lgan DNK molekulalarida qayd etiladi va avloddan avlodga o'tadi va avloddan avlodga

o'tishning ana shu xususiyati insonning er yuzi aqlli mavjudot sifatida mavjudligining eng xarakterli va zarur shartidir. Insonning barcha xususiyatlari, xususan biologik xususiyatlari irsiy tuzilmalarda kodlangan va ma'lum bo'lishicha, inson biologik turi sifatida yerdagi tabiiy evolyutsiyaning eng yuqori va ayni paytda noyob bo'g'indir. Humo sapiensning o'ziga xosligi shundaki, hayvonlardan farqli o'laroq, bu tur genetik dastur bilan birga ongning mavjudligi tufayli, har bir keyingi avlodda uning rivojlanishini belgilaydigan ikkinchi dastur. Ushbu ikkinchi dastur ijtimoiy dasturdir. Individual rivojlanish bo'yicha tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, har qanday skrining shaxsiy fazilatlarini ularning ota-onalaridan olingan genotipga ham, bu skrining rivojlanishi sodir bo'lgan ijtimoiy va jismoniy muhitning ta'siriga ham bog'liq, salbiy ijtimoiy sharoitlar ta'sirida odamlarning butun avlodlari bo'lishi mumkin va ilgari bunday faktlar irsiyat bilan izohlangan chunki ularning keng nasl-nasablarida jinoyatchilik, ichkilikbozlik, fohishalik kabi belgilar avloddan-avlodga o'tib kelgan. Hozirgi genetik ma'lumotlardan kelib chiqqan holda jinoyatchilik, alkogolizm, fohishalik kabi ijtimoiy xususiyatlar uchun maxsus genlar mavjud emasligi aniqlangan. Malum bo'lishicha yuqoridagi odamlar xulq-atvorning salbiy belgilarini ijtimoiy muhit tarbiyalaydi. Demak, u yerda biz genetik emas, balki ijtimoiy meros manzarasini koramiz. Bu ijtimoiy muhitda esa ijtimoiy dastur fan, din, madaniyat, xulq-atvorning ahloqiy va ahloqiy meyorlari bilan ifodalanadi biroq, bu umuman olganda, barcha odamlar tugulishida genetik jixatdan bir xil boladi va ular atrof muhitning tarbiyaviy ro'lini teng ravishda qabul qiladilar degani emas. Har birimiz ota-onamizdan olgan noyob, mutloq o'ziga xos genotipga egamiz. Odamlarning genetik kanustutsiyasi bilan hilma-xilligi ba'zan talimda murakkab muomolarni keltirib chiqaradi. Ovulyatsiya kunini xisoblash orqali farzand jinsini rejalashtirish odatda, tug'ulajak bolaning jinsi ayoldagi ovulyatsiya davriga bog'liq. Bilasiz hozirgi paytda homladorlikni rejalashtirayotgan ayollar uchun turli jadvallar ishlab chiqilib, unga ko'ra homila jinsi tanlanmoqda. Masalan, ovulyatsiya jadvalini tuzish mumkin. Buning uchun bazal (qin) harorati o'lchanadi yoki UTT yordamida folekulalar nazorat qilinishi mumkin. Shuningdek ovulyatsiya davrida qin suyuqligi oqarib quyuqlashadi. Spermatozoit miqdori ko'payishi va Y xromosomaga imkoniyat oshishi uchun ovulyatsiyadan bir necha kun avval munosabatlardan tiyilish tavsiya etiladi.

Farzand jinsini aniqlash: tashqi belgilar nima deydi.

Bo'lajak onaning qorni uchli bolsa (ortidan qarasangiz homlador demaysiz);

Homladorlikni ilk oylarida ko'ngil aynishi, kuchli taksikoz belgilari kuzatilmasa;

Sho'r yeguliklarni ko'ngli tusasa, oqsilga boy maqsulotlar-gosht sut pishloq istimol qilish istagi ortsa;

Oyoq uchi tez-tez muzlab qolsa, uvushish bezovta qilsa;

Ahyon ahyonda bosh ogriqlari kuzatilsa;

Bu o'g'il tug'ilishini bildiradi.

Xomlador ayol qorning yuqoriroq joylashishi, boksa va belning to'lishishi;

Kuchli taksikoz;

Tam bilish sezgisining o'zgarishi;

Ko'krak shishib qolishi;

Ko'krak uchini to'qlashishi;

Meva va shirinliklarga bosh qorong'ulik;

Soch tolasini sochini rangini ocharishi;

Yuz terisining quruqlashishi;

Kayfiyat o'zgaruvchanligi: injiqlik behuda araz qilish, yig'i

Qizaloqqa yukli ekanligingizdan dalolat.

Egizak tug'ushni istaysizmi, ko'p xomladorlik

quydagi omillar tufayli yuz berishi mumkin.

Ro'yxatdagi biror bir xolat sizga mos kelmasa diqat bolmang zero har bir ayol organizimi individual uning siz uchun mojallangan qanday rejalari borligini siz hamisha ham bila olmaysiz. Demak:

Irsiyat. Egizak farzand tugush ona avlodidan o'tadi;

Kontratseptiv vositalar;

Ayolning Yoshi. 30 yoshdan keyingi homladorlikda egizak ko'rish ehtimoli yuqori sanaladi.

EKU. Suniy urug'lantirish amaliyotida ayolning istagiga ko'ra bir necha urug'langan tuxum hujayradan foydalanish shuningdek farzand jinsini rejalashtirish mumkin.

Bolaning jinsini aniqlashning bu usuli tibbiy ko'rsatkichlarsiz qo'llanilmaydi, lekin u deyrli 100% natija beradi va bolaning jinsini hisoblash imkonini beradi. Qon

guruhi bo'yicha jinsini aniqlash Tug'ulmagan bolaning jinsini hisoblash uchun ushbu usulda foydalanish uchun siz har bir ota-onaning qon guruhini bilishingiz ularga mos kelishingiz kerak. Quyidagi o'zgarishlar bo'lishi mumkin: ayol birinchi qon guruhining tashuvchisi, erkak esa ikkinchi yoki to'rtinchi. Bunday holda, o'g'il bola paydo bo'lishi kerak. Agar onaning birinchi qon guruhi bolsa otaning uchunchi yoki ikkalasi ham birinchi bo'lsa qiz tugulishi kerak. Ikkinchi qon guruhi bo'lgan ayol, otasi esa birinchi yoki uchunchi qonga ega. Bu ota-onalar merosxo'zni kutayotganini anglatadi. Agar onaning ikkinchisi, otaning to'rtinchi yoki ikkisi ham bolsa qizning paydo bo'lishi kutiladi. Ota-onalar qizni kutishlari kerak va onada uchunchi qon guruhi bilan otada esa birinchi Agar ona uchunchi qon guruhining tashuvchisi bolsa va erkakda birinchi uchunchi yoki to'rtinchi bo'lsa unda ular o'gil tug'ulishi kutishlari kerak. Ayol to'rtinchi qon guruhi va kelajakdagi otaning ikkinchisi bilan biz qiz tugulishi haqda gapirishimiz mumkin. Agar ona to'rtinchi guruhning tashuvchisi bo'lsa va otasi birinchi uchunchi yoki to'rtinchi bo'lsa ular o'gil tug'ulishini kutmoqdalar

Kichkintoyning jinsini aniqlashning ushbu usulini muxoliflari uning aql bovar qilmasligi haqda gapirishadi, chunki bu holda faqat bir jinsi bolalar bir ota-onadan tug'uladi. Ammo ko'p oilalarda turli jinsli bolalar bor. Shuningdek bolaning jinsini aniqlash uchun ushbu usuldan foydalanilgan xolda, chaqoloqning jinsi kelajakdagi ona va otaning qonining Rh omillariga ham bog'liqligini yodda tutush kerak. O'g'il tug'ulishi kelajakdagi onalar va otalarning qarama-qarshi Rh omillari bilan bashorat qilinadi. Ko'pchilik buni shubha ostiga qo'yadi lekin o'zgarish uchun siz bolaning jinsini hisoblash uchun undan foydalanishingiz mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Zamonaviy genetika (F. Ayala, J.Kiger)
2. genetika va irsiyat.
3. pedagogic genetika. (Kirov 1994)
3. Internet ma'lumotlari.